

Keelejuht **Herman Reile** (snd 1919), Tomski oblast, Kaseküla.

Kaseküla koolist

Kuidas see eesti kooliõpetus ikkagi käis, kas ta algul oli ka nii päris kiriku juures või ilma?

Eei old, kirikuid meil ei old mingis, seid kirikuid meil ei old sin. Kaseküla `kohta ja Li-ljenko-hvi<sup>1</sup> `kohta, seesamane, kirikuõpetust ja ni^{su} `st `asja.. ei tia. Mina ol^en ise `ristimata. Ni `et et seda usu `värki oli siin.. `täitsa vähä.

No kui siin palvemaja oli?

No `palvemajas ju oli esi `algu jah sääL.. Aga sis, pärast, niipalju kui mina mäletan, ei tia ma `mingisugust, et oleks sääL, kokku `käidud või midagi `tehtud. Niisu `st `asja ei olnd.

No aga siis `nähtavasti olivad progra `mmid siuksed.. see polnud see.. ma juba õppisin siis, olid eesti keele õpikud ja. Ja `nähtavasti olivad sis se `sa `mune progra `mmid, Leeningradis oli Eesti pedagoogilin^e tehnikum, sealt tulivad sis, se `sa `mane õpetajad siia ja `tüötasivad. Üks Ka `marofi nimeline oli siin, vat see Ka `marof oligi see mies, kes seda, nakas seda see-ka-`emmi (SKM²) `organisee rima. `Tire `ktor. Vene nimi oli, aga ta tegelikult oli `eestlane, `nähtavasti. Ja sis tema juhatusel käis see auru `veški ehituss, sis `se kuol, no ühesõnaga akkaja mies oli. Ariduseld oli ta a `granoom. Siis olivad siin se `sa `mane va.. põllumaajanduse tuñnid kohe ja siis oli se `sa `mane loomad ja lehmad ja kõik, kus nad siss se `sa `mane õpilased õppisid seal siss.. Pähe. Kaheksateist, kahekümne `aastased koolipoisid olivad sis `siin. No, täitsa..

---

¹ Liliengof, eesti küla Tomski oblastis

² SKM = Союз крестьянской молодежи 'maanoorte liit'

*vanad.. vanad poisid ja tüdrukud juba. Ja see `keštis niikau<sup>a</sup> kui kolm<sup>e</sup>`kümne
`seitsmenda `aastani. No kolm^e`kümne `seitsmendal `aastal.. seda `tiate, mis siis
oli? Ei tea. Siis oli meil se sise`minii`ster üks Ježo`ff. Ja siss sie.. Kes`se teab,
mismoodi see värk sis akkas, aga siss.. Akas see niisu`ne kibe `arreteerimine..
Paljud `võeti <sup>si</sup>s, arreteeriti ära, `tehti igasugused valed ned`sa`mased
`kaeptused. Läksivad mehed. Ja siis `pañdi eesti keel `kinni.*

Küsitlenud Jüri Viikberg ja Lembit Vaba 1984. aastal. – EMH 3646.

Litereerinud Tiina Tärk ja Jüri Viikberg (2010).